

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Філологічний факультет
Кафедра української мови і літератури

Проректор із науково-педагогічної
роботи Наталія МИХАЛЬЧЕНКО

28 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОМП'ЮТЕРНА ЛІНГВІСТИКА

ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),

освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Мікрюкова Катерина Олександрівна, старший викладач, кандидат
філологічних наук, старший викладач (Катерина МІКРІЮКОВА)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол №1 від «26» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри (Лілія РУСКУЛІС)

«26» серпня 2024 р.

Анотація

У процесі вивчення курсу «Комп'ютерна лінгвістика» передбачено формування в студентів практичних навичок роботи з лінгвістичним матеріалом, його аналізом та використанням для конкретних задач з автоматичної обробки природної мови та комп'ютерної лінгвістики. Під час вивчення курсу студенти ознайомлюються з науковою парадигмою прикладного мовознавства, застосовують типові методи та алгоритми розв'язання лінгвістичних задач у комп'ютерних системах; ознайомлюються з типовими лінгвістичними системами; розвивають вміння застосовувати комп'ютерні програми для обробки мовних даних та механізми комп'ютерної обробки інформації на практиці. Враховуючи головні теоретичні досягнення прикладної лінгвістики та специфіку сучасної української мови, під час проходження курсу студенти оволодівають знаннями у сфері комп'ютерної лінгвістики, засвоюють її властивості та закони, усвідомлюють значення та роль цієї науки з метою ефективного використання засобів сучасних інформаційних технологій та здатності їх використання у своїй майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: комп'ютерна лінгвістика, прикладна лінгвістика, автоматична обробка природної мови, штучний інтелект.

Summary

In the process of studying the "Computer Linguistics" course, students are expected to develop practical skills in working with linguistic material, its analysis and use to perform specific tasks in automatic processing of natural language and computer linguistics. While studying the course, students get acquainted with the scientific paradigm of applied linguistics, apply types of methods and algorithms for solving linguistic problems in computer systems; become familiar with typical linguistic systems; develop the ability to use computer programs for language data processing and computer information processing mechanisms in practice. Taking into account the main theoretical achievements of applied linguistics and the specifics of the modern Ukrainian language, during the course students acquire knowledge in the field of computer linguistics, learn its properties and laws, realize the importance and role of this science in order to effectively use modern information technology tools and the ability to use them in his future professional activity.

Keywords: computer linguistics, applied linguistics, automatic natural language processing, artificial intelligence.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Варіативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – електронний словник	Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин-150			2
		Семестр	
			4
		Лекції	
			20
		Практичні, семінарські	
			30
		Самостійна робота	
			100
	Ступінь бакалавра	Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 50 год. – аудиторні заняття, 100 год. самостійна робота (33% / 67%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів практичних навичок роботи з лінгвістичним матеріалом, його аналізом та використанням для конкретних задач з автоматичної обробки природної мови та комп'ютерної лінгвістики. Під час вивчення курсу студенти ознайомлюються з науковою парадигмою прикладного мовознавства, застосовують типові методи та алгоритми розв'язання лінгвістичних задач у комп'ютерних системах; ознайомлюються з типовими лінгвістичними системами; розвивають вміння застосовувати комп'ютерні програми для обробки мовних даних та механізми комп'ютерної обробки інформації на практиці.

Основними завданнями дисципліни «Комп'ютерна лінгвістика» є: дослідити об'єкт, предмет і методи цієї лінгвістичної дисципліни, засадничі поняття її термінологічного апарату; з'ясувати історію розвитку комп'ютерної лінгвістики; схарактеризувати складові комп'ютерної лінгвістики; дослідити спеціальні системи письма; визначити прикладні аспекти морфології, лексикографії та синтаксису; дослідити аналітико-синтетичне опрацювання документів; проаналізувати проблеми створення систем штучного інтелекту.

Передумови для вивчення дисципліни: успішне володіння знаннями, уміннями і навичками з курсу «Комп'ютерна лінгвістика» ґрунтується на знаннях із суміжних дисциплін: «Сучасна українська літературна мова», «Вступ до мовознавства», «Інформатика».

Навчальна дисципліна складається із п'яти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знання й розуміння предметної галузі й професійної діяльності.

ПРН 4. Володіння українською мовою на високому рівні й здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціокультурних явищ.

ПРН 12. Сформованість комунікативної компетентності з української мови, здатність вдосконалювати та підвищувати її рівень.

ПРН 13. Здатність оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 7. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

II. Фахові:

ФК 3. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час організації навчально-виховного процесу в закладах середньої освіти і ЗВО, зокрема для мотивації, оптимізації, інтенсифікації навчальної діяльності та контролю навченості, розв'язання завдань підготовки звітів, підвищення кваліфікації й залучення до навчального процесу всіх зацікавлених осіб.

ФК 7. Здатність до програмування, організації та поетапного проведення теоретичних досліджень, виконання експериментальної роботи й висвітлення здобутих наукових результатів у фахових виданнях різної категорії та на відповідних наукових заходах

ФК 13. Здатність аналізувати загальну парадигму організації і змісту наукового й позанаукового знання; аналізувати світоглядні цінності, що закладаються в процесі навчально-

виховної діяльності.

ФК 14. Володіння концепціями гуманітарних і суспільних наук, використання їх положень у різних сферах викладацької та науково-дослідницької діяльності.

ФК 17. Здатність самостійно проводити науково-дослідницьку роботу.

ФК 18. Здатність застосовувати інноваційні технології

ФК 19. Володіння українською мовою на високому рівні й здатність оперувати мовними засобами на повний спектр соціокультурних явищ.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Комп'ютерна лінгвістика в інформаційному суспільстві.

Тема 1. «Комп'ютерна лінгвістика як навчальна дисципліна»: об'єкт, предмет, мета та завдання курсу комп'ютерна лінгвістика; місце комп'ютерної лінгвістики у мовознавстві; місце комп'ютерної лінгвістики у кібернетиці; взаємозв'язок комп'ютерної лінгвістики з іншими науками; інформація, типи інформації.

Тема 2. Основні поняття комп'ютерної лінгвістики: алгоритм, гомункул, дерево, іменникова група, дієслівна група, експертна система, інтелект, інтерлінгва, Китайська Кімната, лематизація, лексична субституція, лінгвістичний процесор, машина Тьюринга, машинна мова, метамова, мова програмування, модель, обробка природної мови, лінгвістичний аналізатор, парсинг, штучний інтелект, штучна мова, тест Тьюринга, формальна мова, універсальна граматики.

Кредит 2. Становлення комп'ютерної лінгвістики.

Тема 3. Історія розвитку комп'ютерної лінгвістики. Етап виникнення комп'ютерних лінгвістичних систем; етап експериментальних комп'ютерних лінгвістичних систем; етап промислових комп'ютерних лінгвістичних систем колективного користування; етап промислових комп'ютерних лінгвістичних систем індивідуального користування; етап комп'ютерних лінгвістичних мереж.

Тема 4. Стан прикладної лінгвістики і комп'ютерної лінгвістики в Україні. Навчально-наукова лабораторія комп'ютерної лінгвістики. Корпус української мови. Дослідження вітчизняних лінгвістів (Ю. Марчук, Ю. Шемякін, К. Боярський, С. Перебийніс, Т. Грязнухіна, Н. Клименко, Н. Дарчук, М. Пещак, Є. Карпіловська, Л. Комарова, О. Демська-Кульчицька, В. Широков).

Кредит 3. Складові комп'ютерної лінгвістики.

Тема 5. Прикладна фонетика. Мовні звуки. Частота звука. Інтенсивність звука. Тривалість звука. Спектральний склад звука. Інструменти аналізу звуків.

Тема 6. Традиційні системи письма. Поняття про письмо. Види систем письма. Система письма. Критерії оцінювання графіки. Пристрої для традиційного письма. Спеціальні системи письма. Транскрибування. Транслітерування. Стенографування. Системи письма для незрячих. Мова жестів. Криптографування. Азбука Морзе. Цифрові (комп'ютерні) системи письма.

Кредит 4. Обробка природної мови.

Тема 7. Прикладні аспекти граматики. Машинна морфологія. Методи автоматичного морфологічного аналізу тексту. Автоматичний синтаксичний аналізу тексту. Комп'ютерний синтаксис української мови Парсинг речень української та англійської мов.

Тема 8. Прикладні аспекти лексикографії. Поняття про лексикографію, словники та їх типи, нові розділи лексикографії. Комп'ютерний, або автоматичний словник і комп'ютерний варіант традиційного словника. Типи комп'ютерних словників. Лексикографічні (=словникові) процесори: склад та призначення. Машинний переклад і лексикографія. Оцінка якості перекладу. Типові помилки машинного перекладу.

Кредит 5. Інтелектуальна обробка текстів.

Тема 9. Аналітико-синтетичне опрацювання документів: поняття про аналітико-синтетичне опрацювання документів, індексування, інформаційний пошук, реферування, коректура, редагування, переклад, готування оглядів, атрибуція текстів, генерування текстів,

ведення діалогу, розуміння текстів, штучні мови, неспеціалізовані та спеціалізовані штучні мови, лінгвотерапія, автоматизація наукових досліджень.

Тема: 10. Проблеми створення систем штучного інтелекту: інтелект як інструмент пізнання дійсності, складники інтелектуальної діяльності людини, складові штучного інтелекту, підходи до створення систем штучного інтелекту, машина та тест Тьюринга, визначення можливості створення штучного інтелекту, місце лінгвістичного забезпечення в системах штучного інтелекту загального призначення, складність створення систем штучного інтелекту.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Комп'ютерна лінгвістика в інформаційному суспільстві.						
Тема 1. «Комп'ютерна лінгвістика як навчальна дисципліна»: об'єкт, предмет, мета та завдання курсу комп'ютерна лінгвістика; місце комп'ютерної лінгвістики у мовознавстві; місце комп'ютерної лінгвістики у кіберетиці; взаємозв'язок комп'ютерної лінгвістики з іншими науками; інформація, типи інформації.	15	2	2			11
Тема 2. Основні поняття комп'ютерної лінгвістики: алгоритм, гомункул, дерево, іменникова група, дієслівна група, експертна система, інтелект, інтерлінгва, Китайська Кімната, лематизація, лексична субституція, лінгвістичний процесор, машина Тьюринга, машинна мова, метамова, мова програмування, модель, обробка природної мови, лінгвістичний аналізатор, парсинг, штучний інтелект, штучна мова, тест Тьюринга, формальна мова, універсальна граматики.	15	2	2			11
Усього:	30	4	4			22
Кредит 2. Становлення комп'ютерної лінгвістики.						
Тема 3. Історія розвитку комп'ютерної лінгвістики. Етап виникнення комп'ютерних лінгвістичних систем; етап експериментальних комп'ютерних лінгвістичних систем; етап промислових комп'ютерних лінгвістичних систем колективного користування; етап промислових комп'ютерних лінгвістичних систем індивідуального користування; етап комп'ютерних лінгвістичних мереж.	15	2	2			11
Тема 4. Стан прикладної лінгвістики і комп'ютерної лінгвістики в Україні. Навчально-наукова лабораторія комп'ютерної	15	2	4			9

лінгвістики. Корпус української мови. Дослідження вітчизняних лінгвістів (Ю. Марчук, Ю. Шемякін, К. Боярський, С. Перебийніс, Т. Грязнухіна, Н. Клименко, Н. Дарчук, М. Пещак, Є. Карпіловська, Л. Комарова, О. Демська-Кульчицька, В. Широков).						
Усього:	30	4	6			20
Кредит 3. Складові комп'ютерної лінгвістики.						
Тема 5. Прикладна фонетика. Мовні звуки. Частота звука. Інтенсивність звука. Тривалість звука. Спектральний склад звука. Інструменти аналізу звуків.	15	2	2			11
Тема 6. Традиційні системи письма. Поняття про письмо. Види систем письма. Система письма. Критерії оцінювання графіки. Пристрої для традиційного письма. Спеціальні системи письма. Транскрибування. Транслітерування. Стенографування. Системи письма для незрячих. Мова жестів. Криптографування. Азбука Морзе. Цифрові (комп'ютерні) системи письма.	15	2	4			9
Усього:	30	4	6			20
Кредит 4. Обробка природної мови.						
Тема 7. Прикладні аспекти граматики. Машинна морфологія. Методи автоматичного морфологічного аналізу тексту. Автоматичний синтаксичний аналізу тексту. Комп'ютерний синтаксис української мови Парсинг речень української та англійської мов.	15	2	2			11
Тема 8. Прикладні аспекти лексикографії. Поняття про лексикографію, словники та їх типи, нові розділи лексикографії. Комп'ютерний, або автоматичний словник і комп'ютерний варіант традиційного словника. Типи комп'ютерних словників. Лексикографічні (=словникові) процесори: склад та призначення. Машинний переклад і лексикографія. Оцінка якості перекладу. Типові помилки машинного перекладу.	15	2	4			9
Усього:	30	4	6			20
Кредит 5. Інтелектуальна обробка текстів.						
Тема 9. Аналітико-синтетичне опрацювання документів: поняття про аналітико-синтетичне опрацювання документів, індексування, інформаційний пошук, реферування, коректура, редагування, переклад, готування оглядів, атрибуція текстів, генерування текстів, ведення діалогу, розуміння текстів, штучні мови,	15	2	4			9

неспеціалізовані та спеціалізовані штучні мови, лінгвотерапія, автоматизація наукових досліджень.						
Тема: 10. Проблеми створення систем штучного інтелекту: інтелект як інструмент пізнання дійсності, складники інтелектуальної діяльності людини, складові штучного інтелекту, підходи до створення систем штучного інтелекту, машина та тест Тьюринга, визначення можливості створення штучного інтелекту, місце лінгвістичного забезпечення в системах штучного інтелекту загального призначення, складність створення систем штучного інтелекту.	15	2	4			9
Усього:	30	4	8			18
Разом:	150	20	30			100

5. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Комп'ютерна лінгвістика в інформаційному суспільстві		
1.	Тема 1. «Комп'ютерна лінгвістика як навчальна дисципліна».	2
2.	Тема 2. Основні поняття комп'ютерної лінгвістики.	2
Усього: 4 год.		
Кредит 2. Становлення комп'ютерної лінгвістики		
3.	Тема 3. Історія розвитку комп'ютерної лінгвістики.	2
4.	Тема 4. Стан прикладної лінгвістики і комп'ютерної лінгвістики в Україні.	2
Усього: 4 год.		
Кредит 3. Складові комп'ютерної лінгвістики.		
5.	Тема 5. Прикладна фонетика.	2
6.	Тема 6. Традиційні системи письма.	2
Усього: 4 год.		
Кредит 4. Обробка природної мови.		
7.	Тема 7. Прикладні аспекти граматики.	2
8.	Тема 8. Прикладні аспекти лексикографії.	2
Усього: 4 год.		
Кредит 5. Інтелектуальна обробка текстів.		
9.	Тема 9. Аналітико-синтетичне опрацювання документів.	2
10.	Тема: 10. Проблеми створення систем штучного інтелекту.	2
Усього: 4 год.		
Усього:		20

6. Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Комп'ютерна лінгвістика в інформаційному суспільстві		
1.	Тема 1. «Комп'ютерна лінгвістика як навчальна дисципліна».	2
2.	Тема 2. Основні поняття комп'ютерної лінгвістики.	2
Усього: 4 год.		

Кредит 2. Становлення комп'ютерної лінгвістики		
3.	Тема 3. Історія розвитку комп'ютерної лінгвістики	2
4.	Тема 4. Стан прикладної лінгвістики і комп'ютерної лінгвістики в Україні	4
		Усього: 6 год.
Кредит 3. Складові комп'ютерної лінгвістики.		
5.	Тема 5. Прикладна фонетика	2
6.	Тема 6. Традиційні системи письма.	4
		Усього: 6 год.
Кредит 4. Обробка природної мови.		
7.	Тема 7. Прикладні аспекти граматики.	2
8.	Тема 8. Прикладні аспекти лексикографії.	4
		Усього: 6 год.
Кредит 5. Інтелектуальна обробка текстів.		
9.	Тема 9. Аналітико-синтетичне опрацювання документів.	4
10.	Тема: 10. Проблеми створення систем штучного інтелекту.	4
		Усього: 8 год.
		Усього: 30

7. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Комп'ютерна лінгвістика в інформаційному суспільстві.		
1.	Тема 1. «Комп'ютерна лінгвістика як навчальна дисципліна». <i>Опрацювання наукових джерел, висвітлення основних положень у вигляді презентацій, повідомлень, рефератів, інших творчих проєктів із теми: «Основні наукові напрями комп'ютерної лінгвістики та її зв'язок з іншими науками».</i>	11
2.	Тема 2. Основні поняття комп'ютерної лінгвістики. <i>Конспектування й аналіз наукових джерел із теми, висвітлення основних тез щодо питань: алгоритм, гомункул, дерево, іменникова група, дієслівна група, експертна система, інтелект, інтерлінгва, Китайська Кімната, лематизація, лексична субституція, лінгвістичний процесор, машина Тьюринга, машинна мова, метамова, мова програмування, модель, обробка природної мови, лінгвістичний аналізатор, парсинг, штучний інтелект, штучна мова, тест Тьюринга, формальна мова, універсальна граMATика. Укладання словника із комп'ютерної лінгвістики.</i>	11
Кредит 2. Становлення комп'ютерної лінгвістики		
3.	Тема 3. Історія розвитку комп'ютерної лінгвістики. <i>Створення фрагментів відеолекцій із питань: етап виникнення комп'ютерних лінгвістичних систем; етап експериментальних комп'ютерних лінгвістичних систем; етап промислових комп'ютерних лінгвістичних систем колективного користування; етап промислових комп'ютерних лінгвістичних систем індивідуального користування; етап комп'ютерних лінгвістичних мереж.</i>	11
4.	Тема 4. Стан прикладної лінгвістики і комп'ютерної лінгвістики в Україні.	9

	<i>Написання повідомлень на теми:</i> Дослідження вітчизняних лінгвістів (Ю. Марчук, Ю. Шемякін, К. Боярський, С. Перебийніс, Т. Грязнухіна, Н. Клименко, Н. Дарчук, М. Пещак, Є. Карпіловська, Л. Комарова, О. Демська-Кульчицька, В. Широков).	
Кредит 3. Складові комп'ютерної лінгвістики.		
5.	Тема 5. Прикладна фонетика. <i>Створення фрагментів відеолекцій із питань:</i> Прикладна фонетика. Мовні звуки. Частота звука. Інтенсивність звука. Тривалість звука. Спектральний склад звука. Інструменти аналізу звуків. <i>Підготовка комплекту тестових завдань на тему: «Традиційні системи письма».</i>	11
6.	Тема 6. Традиційні системи письма. <i>Підготовка мультимедійної презентації.</i> Система письма. Критерії оцінювання графіки. Пристрої для традиційного письма. Спеціальні системи письма. Транскрибування. Транслітерування. Стенографування. Системи письма для незрячих. Мова жестів. Криптографування. Азбука Морзе. Цифрові (комп'ютерні) системи письма.	9
Кредит 4. Обробка природної мови.		
7.	Тема 7. Прикладні аспекти граматики. <i>Виконання завдань, пов'язаних із сервісом автоматичного синтаксичного аналізу.</i> <i>Підготовка відповідей на контрольні запитання.</i>	11
8.	Тема 8. Прикладні аспекти лексикографії. <i>Підготовка фрагментів відеолекцій та мультимедійних презентацій.</i> Методи сприйняття, вивчення та оцінювання співбесідника.	9
Кредит 5. Інтелектуальна обробка текстів.		
9.	Тема 9. Прикладні аспекти лексикографії. <i>Створення електронного словника мови своєї професії</i> <i>Підготовка комплекту тестових завдань на тему: «Інтелектуальна обробка текстів».</i>	9
10.	Тема: 10. Проблеми створення систем штучного інтелекту. 1. <i>Укладання словника термінів:</i> інтелект, інтелект природний, інтелект штучний, коефіцієнт інтелектуальності, «машина Тьюрінга», «тест Тьюрінга». 2. <i>Написання творчої роботи на одну із тем:</i> Експертні системи в (медицині, економіці, екології, логістиці, спорті, сільському господарстві, оподаткуванні, міжнародних відносинах, інформатиці, лінгвістиці).	9
	Усього:	100

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Створення електронного словника мови своєї професії.

Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів описувати й аналізувати мовні явища, використовуючи різноманітні наукові джерела.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Оцінка «відмінно» виставляється тоді, коли відповідь вважається повною, тобто в ній містяться визначення всіх понять, про які йдеться в питанні, проаналізовано об'єкт аналізу, охарактеризовано його семантичні та структурні ознаки. Відповідь повинна бути чіткою і послідовною, супроводжуватися достатньою кількістю прикладів зі слов'янських мов.

Студенту виставляється *дуже добре* ставиться за виконання 75 % усіх завдань, якщо він у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти, формулює та обґрунтовує нескладні висновки.

Студенту виставляється *добре*, якщо студент у достатній мірі оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти, формулює та обґрунтовує нескладні висновки; може дати порівняльну характеристику мовних явищ, дає визначення поняттям; самостійно встановлює причинно-наслідкові зв'язки; встановлює синхронність подій у межах курсу, але допускає несуттєві неточності; незначні мовні огріхи. У ході відповіді він розкриває питання, проте не завжди наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.

Студенту виставляється *достатньо*, якщо він володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, поверхово і фрагментарно або володіє частиною навчального матеріалу, уміє застосовувати знання в стандартних ситуаціях, але порушує послідовність і логічність викладу думок. У відповіді трапляються суттєві мовні помилки.

Оцінка за виконання *індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи* виставляється з урахуванням таких параметрів. Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд.

Поточне тестування та самостійна робота										КР1	КР2	Накопичувальні бали/ Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	25	25	500/100
45	45	45	45	45	45	45	45	45	45			

10. Засоби діагностики

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати, наукові проекти), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

12. Рекомендована література

Базова

1. Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. Суми: "Університетська книга", 2004. 382 с.
2. Корпусна лінгвістика / В.А.Широков, О.В.Бугаков, Т.О.Грязнухіна та ін. К. : Довіра, 2005. 471с.
3. Партико З.В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика: Вступ до спеціальності. Львів : Наука, 2008. 224 с.
4. Дарчук Н. П. Комп'ютерна лінгвістика (автоматичне опрацювання тексту): підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 351 с.
5. Карпіловська Є. А. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. Донецьк: Юго-Восток, 2003. 188 с.
6. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підруч. Полтава : Довкілля, 2006. 716 с.

Додаткова

1. Молдован О.М. Комп'ютерне відтворення слов'янських рукописних пам'яток та його завдання // Мовознавство. 2006. №2-3.
2. Філіпова Н.М. Вступ до прикладної лінгвістики. Моделювання у мові: Навчальний посібник / Національний університет кораблебудування ім. Адмірала Макарова. Миколаїв : Вид-во НУК, 2004. 32 с.
4. Волошин В. Г. Машинний переклад і комп'ютерна лексикографія. Комп'ютерна лінгвістика: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. С. 286–331.
5. Карпіловська Є. А. Бази даних і бази знань. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2003. С. 33–48.
6. Карпіловська Є. А. Вступ до прикладної лінгвістики: підручник. Донецьк: ТОВ «ЮгоВосток, Лтд», 2006. 188 с.
7. Карпіловська Є. А. Машинні версії традиційних словників як основа для укладання комп'ютерних словників і тезаурусів. Мовознавство. 1996. № 4–5. С. 21 – 30. 8
8. Тарануха В.Ю. Інтелектуальна обробка текстів: [навчальний посібник] / В. Ю.Тарануха. – Київ: електронна публікація на сайті факультету, 2014. 80 с.
9. Чаповська Р. Робота з базами даних Microsoft Access 2000: навч. посібник для

вузів. К.: Центр навч. л-ри, 2004.

10. Широков В. А. Горизонти прикладної лінгвістики та лінгвістичні технології. Зб. наук. праць ТНУ ім. Вернадського. 2007. № 4. 322 с.

11. Широков В. А. Технологічні основи сучасної тлумачної лексикографії. Мовознавство. 2002. № 6. С. 49–86

13. Інформаційні ресурси

1. Мікрюкова К. О. Навчально-методичні рекомендації до курсу «Прикладне мовознавство (Квантитативна і комп'ютерна лінгвістика, в тому числі автоматична обробка природної мови)» (для студентів за освітньою програмою Філологія: Прикладна лінгвістика) : Навч.- метод. рекомендації. – Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2017. 208 с. URL: <http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/handle/123456789/277>
2. Бабій Ю.Б., Каленюк С.О., Мікрюкова К.О., Олексюк О.М. Форми та засоби діагностики самостійної роботи із циклу формування базових компетентностей студентів спеціальності 035 Прикладна лінгвістика: навчально-методичні рекомендації / Ю.Б. Бабій, С.О.Каленюк, К.О.Мікрюкова, О.М.Олексюк. – Миколаїв: 2018. 285 с. URL: <http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/handle/123456789/304>